до ситуації цілком може видати її невербальна поведінка. Тобто почуття, які людина свідомо намагається приховати, самі пробиваються назовні завдяки жестам і рухам тіла.

Обличчя людини є дуже цінним джерелом інформації для верифікатора (спеціаліста з розпізнавання брехні), адже саме воно може видати, що людина бреше. Обличчя видає різноманітні ознаки брехні: мімічні жести, сльози, фальшиві емоції, розширення зіниці, рум'янець або навпаки бліде обличчя та інше. Звичайно, дані ознаки не є універсальними, вони можуть бути лише додатком для створення повноцінної картини, адже залежно від характеру та фізичного самопочуття людини та чи інша ознака може означати абсолютно різне.

Природно, що тема аналізу невербальної поведінки людини неабияк приваблює науковців та психологів. Крім Пола Екмана, це питання в різний час досліджували Ч. Дарвін, У. Фрізен, К. Ізард, Є. Ільїн та інші. І сьогодні воно актуальне і для дослідників, і для практиків, особливо, як бачимо, в юридичній сфері.

Список використаних джерел

1. Екман П. Психология лжи. Обмани меня, если сможешь. – СПб.: Питер, 2010. – 304 с.

Черевко Владислав Вікторович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра Академії адвокатури України;
Шкабара Назарій Олексійович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра Академії адвокатури України
Науковий керівник: завідувач кафедри української філології та суспільних наук Академії адвокатури України, кандидат філологічних наук, доцент ***Кончук Т. І.***

ПОСТАТЬ ВОЛОДИМИРА СТАРОСОЛЬСЬКОГО В ІСТОРІЇ ПРАВА

Відоме у світі Ім'я Володимира Старосольського [2] повертається і в незалежну Україну, через його життя пізнається ще одна велична сторінка діяча в громадських справах та в галузі юриспруденції. Вивчення цієї сторінки української історії актуальне, бо через знакову історичну постать відкриваються досвід і здобутки українського буття, причини й наслідки багатьох національних катаклізмів.

2018 р. українська громадськість світу відзначала 140-річчя від дня народження Володимира–Степана Якимовича Старосольського. Він народився 8 січня 1878 року в м. Ярославі (нині знаходиться в республіці Польщі). За своє непросте життя зумів досягти великих вершин у юриспруденції як адвокат, доктор права, теоретик держави і права, соціолог, етнополітолог, державний, громадсько-політичний та науково-освітній діяч і заступник міністра закордонних справ Української Народної Республіки з 1919 до 1920 р.

Зростав у родині українця Якима Старосольського (1822–1824 рр.), голови повітового суду в м. Ярославі та ополяченої Юлії Рапф (1845–1919 рр.), австрійки за походженням. Тернистий шлях у юриспруденцію розпочав з юридичного факультету в Краківському університеті (1896–1897р.), де і сформувалися основи його українського світогляду. Отримував юридичну освіту європейського рівня у Відні, Берліні, Граці та Гейдельбернському університетах. Працював професором права у Львові, Кам'янці-Подільському, Празі та Подєбрадах. 1903 р. отримав ступінь доктора права в Львівському університеті, а 1909 р. склав адвокатський іспит та став адвокатом. 24 квітня 1906 року одружився з Дарією Шухевич. Брав активну участь у розвитку українського парамілітарного руху в Галичинні; 18 березня 1913 року було створене перше українське напіввійськове товариство «Січові стрільці». Його першим кошовим отаманом був обраний В. Старосольський.

У роки Першої світової війни та доби визвольних змагань брав активну військову участь. Не погоджуючись із рішенням керівництва УНР щодо включення Східної Галичини до Польської Республіки та на знак протесту подав у відставку з поста заступника міністра закордонних справ 4 квітня 1920 року. Після поразки України у визвольних змаганнях у червні 1920 року В. Старосольський емігрував до Відня. У період еміграції видав найбільш значущі наукові праці. Так, 1922 р. у Відні вийшла друком одна з його фундаментальних праць «Теорія нації», а 1924 р. в Падєбрадах побачила світ його двотомна монографія «Держава і політичне право».

Опираючись на власні знання та погляди європейських вчених, висунув концепцію української нації та держави: 1. Нація є незалежним центром «власних інтересів», як політична спільнота завжди прагне до незалежності.

2. Національне будівництво краще базувати на спільноті, ніж на спілці. 3. Для національного будівництва «класовим інтересам належить надати національну форму».

У працях В. Старосольського відчувається не тільки теоретичний характер а й практичні висновки: українське державотворення та організація суспільства. Також він вважав, що майбутня Українська держава має бути демократичною соціалістичною республікою з елементами лібералізму на зразок західноєвропейської соціал-демократії.

Наприкінці 1927 р. В. Старосольський повернувся до Львова, де відновив свою адвокатську діяльність та вів як цивільні, так і карні справи. Активно працював у Союзі українських адвокатів (СУА), з 1929 по 1933 рр. входив до складу його правління. Його фаховість як захисника цінували українці, поляки, євреї. Видатний український публіцист Іван Кедрин згадував про захисні промови Старосольського: «Його виступи в суді ніколи не мали навіть крихти пафосу. Він не підвищував голос, не махав руками. Він був «професором», який промовляв до прокурора (до судової колегії, до лави присяжних), як до студентів в університетській аудиторії. І це так яскраво відрізнялося від інших виступів – також красномовних – адвокатів, які виступали часто як актори на театральній сцені. Тому під час його судових промов було тихо в залі, всі присутні, навіть найбільш налаштовані антиукраїнськи з пошаною слухали слова цього правничого авторитету».

З 1929 р. захищав діячів Української Військової Організації, а згодом і Організації Українських Націоналістів та Комуністичної партії Західної України в гучних політичних процесах. Наприклад, 1930 р. – Зинова Паленського, виконавця терористичного акту на «Східних торгах» у Львові, а 1933 р. захищав члена ОУН – Миколу Лемика, виконавця замаху на секретаря радянського консульства у Львові Олексія Майлова, а також 1935 р. захищав комуністичного діяча – Данила Шумака.

Коли до Львова увійшла Червона армія у вересні 1939 р., він отримав пропозицію очолити кафедру права у Львівському університеті, а вже 25 грудня того ж року його заарештували НКВС за підозрою у контрреволюційній діяльності. Спочатку він перебував у львівській в’язниці в Замарстинові, а в лютому 1940 р. його перевезли до Лук’янівської в’язниці в Києві. Разом з ним перевезли до Києва і його сім’ю. 13 квітня 1940 р. було

заарештовано та вивезено до Казахстану його дружину та двох дітей. А самого В. Старосольського після майже річного слідства 25 жовтня 1940 р. на підставі статті 58 а, пар. 4 Кримінального Кодексу УРСР засуджено до 8 років заслання в сибірські табори «як ворога робітничого класу». Згодом його перевезли до табору поблизу Маріїнська (Західний Сибір), де 25 лютого 1942 року у віці 64 років виснажений і хворий він помер.

Володимир Старосольський був типовим представником українсько-польського прикордоння. Ці люди, часто походячи з мішаних родин, у певний період свого життя ставали перед дилемою, яку національність обрати. Одні, як Старосольський обирали українську, інші, як наприклад, Євген Барвінський чи Кость Сроковський, обирали польську національність.

У висновку наведемо слова Василя Стефаника: «Володимир Старосольський вивчав право у Кракові. Знав, що він українець, та українською не міг сказати й речення... Чи то кров прадідівська, чи теорія завели його в українську націю і вчинили з нього найкращого між нами чоловіка».

Спадщина В. Старосольського потребує уважного вивчення, як, наприклад, і одна з його праць – «Принцип більшості» [1; 3], написана 1916 р. німецькою мовою, а тепер перекладена і вперше надрукована в Україні 2018 р. завдяки ініціативі ученого-правника й адвоката Михайла Петріва.

Список використаних джерел

1. Дослідження Володимира Старосольського «Принцип більшості» // Інтернет ресурс: http://sshdir.org.ua/doslidzhennya-volodymyra-starosolskogo-das-majoritatsprinzip-pryntsyp-bilshosti.

2. Старосольський Володимир Якимович // Інтернет ресурс : https://uk.wikipedia.org/wiki.

3. Старосольський В. Принцип більшості / пер. з нім К. Поліщука, упоряд. М. Петрів. – Львів : Літопис, 2018. – 312 с.